

Megjelenik a Társalkodóval együtt minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerktő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletén, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy más külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny főlvetetik 's pontosan közöltetik.

Az előfizetéssel elkésteknek a 'Jelenkor és Társalkodó' 2dik félévi folyamából még teljes számú példányokkal szolgálhat a szerkesztőség.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély (megtiszteltetés; kinevezések és előléptetések; ő fels. jótékony adakozása; dékánválasztások a pesti kir. tud. egyetemről; nemzeti színház; országgyűlési közlemény; pótlék a júl. ülések kiegészítéséhez, ősiség viták; budapesti napló; Sziszány Eufemia; napi események; irodalmi újdonságok, magyar játékszín krónika; énekiskolai vizsgálat; ipar-egyesület; kisdudovó intézetek; Bács megye; porlekedési ügyek; Nyitra megye; utasítás a k. k. előadások iránt; Vas megye; a latin nyelv czentul is kizárólag pártolták; Szerémszék; magyar nyelvet a gyűlési teremből kiküszöbölő szándék az Erd. Híradó; a gyűlési nemzeti viszonyokról; kassai gyapjúvásár; Zalamegyéből felelet a választás adó ügyében Forintos Gy. t. b. nyilatkozatával az utóbbi eseményekről; ág. hitv. nőgrádesperességi közgyűlés; ezafelől a tornai választások ügyében; sat.)
Spanyolország (mad idi nyilatkozvány a francia kormány ellen, vélemény Lajos Fülöpöl; Espartero Havannába készül men külni; adrid ótalmasza magát a zendülők ellen; harezteri hírek.)
Oroszország (esaládi ünnepek; szigoru ukáz a porosz alattvalók ellen.)
Törökország (a czár újabb irata a szultánhoz; szytiai ügyek; perzsiai eg czkedés)
Külföldi elegyhír.
Értesítő.

Magyarország és Erdély

Őcs. s ap. k. fősége f. hó 8ki legfelsőbb határozatában Vécsey Ág. gr. lovassági táborfő's magyar ns testőrségi kapitánynak a Johannitarend tiszt. keresztje elfogadását 's viselhetését legk. megengedni méltóztatott. —

Őcs. s ap. kir. fősége Weinzieler János estei Ferdinand főhg 32 sz. gyalog-sor-ezredbeli őrnagyot magyar nemességgel díjmentesen megajándékozni, Kőröncz László pápai plebánost sz. Lambert vásárhelyi apátjává kinevezni; Beitel Jánost a k. politikai alapítványok fő fizetőhivatala eddigi igazgatóját 50 évi hű szolgálata tekintetéből egész fizetésé meghagyatván nyugalmazni 's helyébe Mondlik Leopoldot, ugyanezen hivatalnál eddigi ellenőrt kinevezni, ez utóbbinak helyére pedig Memlauer János volt számoló tisztet léptetni méltóztatott. Minek következtében a nm. m. kir. helyt. tanács megüresült számoló tisztségre Reich Antal eddigi főfizető tisztet, főfizető-tisztte Valovics An. volt segédfizető-tisztet, segédfizető-tisztte Weidinger Károly járulnokot, járulnokká Danielis Antal díjas gyakornokot 's végre díjas gyakornokká Freneisz Antal díjtalán kiadó-gyakornokot nevezte ki.

Őcs. s ap. k. fősége sz. k. Pozsony városát, az 1833d évben villámsújtás által leégett társas főtéploma tornyának ujonan fölépítésére, mint egyházi pártfogó tízezer hatszáz harminczöt font rézzel legk. megajándékozni méltóztatott. —

A' szomolnokai kir. hutaigazgatóságra Szójk a Norbert maluzsina rézkezelő ellenőr; továbbá nagybányai ideiglenes műtárgyi felügyelő-tisztte Urbas Alajos; nemkülönb a' körmöczi pénzverőhivatalnál s. ersáfárrá Gotthard Mihály ottani tollvivő, 's az így megüresült tollvivőségre Plark Károly pénzverő-hivatali gyakornok; végre cseretesi k. aranybeáltó helyettes tisztte 's bányatörvényszéki helyettes Monostori Simon zalatnai igazgatósági írnök neveztetett ki.

Folyó hó 25kén a' pesti kir. tudományos egyetem karai, jövő 1844 ik évre dékánjaikat megválasztván, a' theologiai kar dékánja lett t. t. Szabó nep. János a' dogmatica theologia 2dik részének tanítója, a' törvényi kar t. t. Tipula Péter Politia- és váltótörvény tanító; az orvosi karé: Eckstein Frigyes orvos tr. 's az orvosi kar társas tagja; a' bölcseletkés karé t. t. Peczeval Otto a' felsőbb mathesis tanítója. A' jövő esztendői egyetemi rector ma júl. 30án 10 órakor fog választani. —

Nemzeti színház.

Kedden aug. 1én először adatik: LOVAG-SZÓ vigját. 4 fől. v. irta Raupach, ford. Szigligeti. Löwe Lajos ur. cs. kir. udvari színész, a' bécsi cs. kir. várszínház rendezője, don Filiberto lovag szerepében, e' nemzeti intézet iránti szeretetét tanúsítandó, mint vendég szíveségből lesz szerencsés föllépni. —

Minél borzasztóbb azon gyászos csapás, mely legközelebb egyik legvirágzóbb hazai városunkat Miskolczt honj kereskedés és nemzelség ezen nagy jelentőségű

élet helyét, a' rémületes tűzvész által érte: annál hőb hazafui öröm fogja el mindenki keblét, — kit a' sors olly kedvező körülménybe helyezte, hogy vagyonával vagy tehetségeivel áldozhatik a' leirhatlan inség némi enyhítésére. E' szerint érzett sugallatát követve hazájához és nemzetéhez különben is olly hő ragaszkodással viseltető 's most helyben mulató jeles művész Sc h o d e l Rozália asszony, ki nemcsak honi művészetünk körében, hanem legújabbán a' külföldön is művészetéhez méltó koszorúkat aratott, önként ajánkozott alulirnak itt mulatása ideje alatt ez emberszerető nemes czél elősegeléséhez ereje szerint járulni. Alulir nemcsak legnagyobb örömmel fogadta ezen valódi honleányhoz legméltóbb ajánlatot, hanem legkedvezőbb szerencsésének tartja magát a' tisztelt művész által azon kedvező körülménybe helyeztetve látni, hogy illy módon saját jövedelmeivel is minél jótékonyabban járulhat a' szenvedő emberiség áldozatoltárához, minek következtében édes örömmel értesíti a' t. cz. közönséget előlegesen, hogy Schodelné asszony jövő hó folytatában a' leégett miskolcziak fölségelésére Bellini „Beatrice di Tenda“ című nagy operájában — mellyet a' fennevezett művész egykori működése tön nemzeti színpadunkon olly kedves emlékeztetővé, lesz szerencsés föllépni. — Addig is a' t. cz. közönséget előlegesen értesíteni kedves kötelességének ismeri. Pest júl. 28án 1843. Bartay Endre a' nemzeti színház igazgatója.

Országgyűlési közlemény.

(Pótlék a' júl. ülések kiegészítéséhez.)

(Ősiségi viták folytatása). Azon nézetre, hogy az ősiség a' nemzetségek fentartása tekintetéből hozatott be 's hogy annak eltörlése az egész aristocrazia bukását vonandja maga után, válaszoltatott: hogy a' tapasztalás bőven bebizonyította, mikép az ősiség a' birtokot épen nem conserválja, hanem csak hosszadalmas és elerkölcstelenítő perekbe bonyolítja. Ha igaz is, hogy az aristocrazia némi tekintetet érdemel 's hogy a' birtokaristocriának tagadhatlan elsősegei vannak a' pénz-és születési aristocrazia fölött, innét épen nem következik, hogy az irántai vakbuzgó tekintetek a' haza javát kelljen fölládozni, mellynek boldogsága nem egyes családi nevektől függ 's megvetendő lenne azon törvényhozó test, mellyet nem a' haza közjóléte, hanem egyesek családifényének 's érdekeinek pártolása vezérelne eljárásiban. Sőt bizonyos, hogy épen az alkotvány fentartása 's biztosítása miatt kell eltörleni az ősiséget, mert ez egyike azon fattyunövéseknek, mellyek az ősi fa életét rongálják. Mi pedig azon aggodalmat illeti, hogy az ősiség eltörléséből a' nemzetiségre veszély következnék, erre nézve elmondattott, hogy e' kérdés tulajdonképen nem ide tartozik, hanem a' naturalizatiórul szóló törvényekhez; egyebiránt a' történettanazt mutatja, hogy sokkal erősebb volt a' magyar nemzetiség azon korban, midőn még az ősiség nem ismertett, mint jelenünkben, midőn nemzeti nyelvünk szabad használatáért is felszadig kell küzdenünk; hogy szorosán véve azóta nincs m. nemzetiség, mióta az ősiség rémképe kísért közöttünk. Ezen aggodalom teljesen megszűnik az által, ha a' törvény ez iránt kellőkép gondoskodni fog; 's a' törvény gondoskodása annyival kívánatos, mert a' mostani állapot, miszerint a' született magyar honf, ha nem nemes, a' földbirtokból kizáratik, a' magyarul nem tudó indigena pedig rögtön nemesi 's birhatási joggal ruháztatik fel, nagy mértékben igazságtalan. A' kormányval szemközti nehézségre nézve, melly t. i. a' fiscus kármentesítésében áll, ugy nyilatkozott egy követ, hogy nem teszi fel a' kormányról, mikép ez egy csupán a' czimertanba illő pusztá eszme miatt ellenezné a' valódi jót's egy külsőleg egyszerű de arannyal teli szekrényt kevesbre becsülne mint egy másik üreset, melly kívülről meg van aranyozva. Fő tekintet levén az ősiségi viszonyok változtatása körül azon képzelt veszély, melly innét aristocriánkra 's egész alkotványunkra

származik, kiemelve véljük közlendőnek azon követ beszédének e' nézeteket fejtegető helyét, ki az ősiségi tárgyban a' legkimerítőbb beszédet mondá. „Aristocrazia“ ugymond mindenütt 's mindenben van, mert maga a' természet különböző erejű 's tehetségű embereket alkotván, aristocriát alapított. Egy neme az aristocriának a' gyűlöletes pénzaristocrazia; ennél bizonyosan türethetőbb a' birtokaristocrazia, melly az ország állandóságának alapja lehet; kívánatos az értelmesség aristocriája, melly nálunk nincs, minthogy itt a' hivatalok egytelengy néposztály tulajdonai. Nálunk az aristocrazia negyedik neme, a' születési, van nagy kiterjedésben, mit a' birtoktalan köznemesség előjogai bizonyítanak De ki fogná egyedül erre bizni merni a' haza jövődjének biztosítását? Igaz, hogy a' földbirtokaristocriája tulnyomó befolyást méltán igényel, de a' mi születési aristocriánk nem a' földbirtoknak, hanem a' proletarius tömegnek adja e' tulnyomóságot. 'S ez a' különbség az angol és m. aristocrazia közt, hogy ott a' földbirtok ad jogokat, pairséget, az tesz aristocriává, nálunk pedig a' születés; ott az aristocrazia megfelelő kötelességének 's boldogítja az országot gazdagsághoz illő arányban, nálunk pedig, bár 8 század óta kizárólag hoz törvényeket, volt e' képes e' hazát boldogítani? Ha tehát aristocrazia kell, legyen az földbirtokaristocrazia, mellynek életére hitel és így az ősiség eltörlése kell, melly nélkül még csak porosz hypothecalis rendszer sem lehető 'sat. A' módok közt, mellyek által e' zavart viszonyokon többé kevesebbé segíthetni, három említettet, vagy t. i. kimondani, hogy jövődjében minden örökvalás valóban és nemcsak névvel örök, a' muliban készültek pedig felbontathatnak; vagy bizonyos időhatárt szabni ki a' mult eladásokból származó keresetek megkezdése 's bevégzésére; vagy „az uti possidetis“ t. i. mindenkit megtartani mostani birtokállapotában. Az első mód szerint nem lenne segítve a' hitelen, mert nincs birtok, mellyre nézve valaha eladás nem jött volna közbe 's melly iránt tehát pereket kezdeni nem lehetne. A' 2 dik szerint általános perparvarba 's a' legiszonyabb zürzavarba döntené maga a' törvényhozás az egész országot. A' harmadik mód egyedül vethet véget minden baj- 's bonyolodásnak. — Ezen és még számosabb eszme, módok 's közben közben elemességek két napi folytonos tanácskozás alatt feltalált tömege mutatá, hogy a' sokagú ősiségi viszonyokat ülésekbeni megvitálás utján elintézni alig volna lehetséges; és közkedvességre talált azon előadás, hogy, miután az ősiség nem valami konkrét eszme, mellyet egy szóval „eltörlöttetik“ agyon lehetne ütni, hanem a' birtokviszonyokat illető minden törvényen át van szövődve 's azt eltörleni annyit, mint a' birtokszerzés, gyakorlás és eladás, zálog, örökösés, majoratusok körüli törvényeket változtatni: küldessék ki választmány, melly minden ide tartozó törvényt figyelembe vevén, 's átvizsgálván, azok kellő módosításáról okokkal támogatott, kimerítő véleményt adjon. A' választmányi tagok neveit közöltük már.

A' júl. 5ki vallási leirat, júl. 6. kihirdettetvén, júl. 7. egy megyei követ mindenek e' őt azt kívánta, hogy a' választfelirat a' főRRtől visszakéressék 's benne a' leirta-okozta lényeges változtatások megtéssenek. A' küldöttség visszahozván a' kívánt feliratot, ugyanazon követ kérdést tön, hogy az egész felirat lényegesen megváltoztassék, vagy annak csak a' vallást illető szakasza? 's kívánta, hogy mivel ő mindaddig, mig e' fontos tárgyra nézve véleményét ki nem mondhatja, egyeből nyugottan 's kellő higgadsággal nem tanácskozhatik, változzék az ülés azonnal kerületivé 's vegye a' leiratot rögtön tárgyalás alá, minden egyéb dolog mellőztével. E' tárgytól nemcsak a' protestánsok, hanem egész haza jövődjé függ. A' leiratra nézve előleg is ugy nyilatkozott, hogy abban lehet ugyan némi jó akarat, egy kis üdvös mag: de azt törvénybe tenni annyit lenne, mint morális revolutio alapját vetni meg. Nem kívánja

vizsgálni: kinek agyvelejéből folyt, de hogy általános visszatetszést okozott. Bizenytja a mély csend, melylyel fogadtatott. Illy csöndben fekszik a legünnepélyesebb rosztalás. E' csöndet azon ingerültség 's nyugtalanság követő, mely lehetlenné teszi a tanácskozást 's mely a közbejött éjjelen sem szűnt meg. Most már láthatjuk, mint csökkennek szép reményink, mint hiúsulnak meg szép álmaink! Lehetetlennek tartja, hogy kellő felvilágosítás után más leirat ne adassék. Erre a' nm. elnök maga részéről ellenkező véleményét mondá ki, 's nem látja okát, hogy egy k. k. leirat, mely a' keresztyni szabadság 's viszonyosság elveit tökéletesen felállítja, mely azt rendeli, hogy a' gyermekek különbség nélkül atyjai vallását követhessék, nyomasztónak mondathassék. Olly szép elvek mondatnak ki abban, millyenek ekkorig nálunk vallásra alkalmazva nem voltak még. — Az előadott kívánat következtében az orsz. ülés kerületi változván, Palóczy és Ghiczy elnökségük alatt, Szentkirályi jegyző felolvasá a' vallási resolútiót 's a' m. orsz. gyűl. vallástárgy felirat 1, 4 és 5 ik pontjait, melyekre a' resolútióban hivatkozás van, a' többi felterjesztett pont mellőzésével. Egyetleneg szónok beszélt 's előadott és bőven támogatott véleményét a' tábla közfelkiáltással elfogadá. Előre bocsátván, hogy ő politikai hibának tartja a' kormány azon elmulasztását, miszerint a' mult országgy. végén a' vallási felíratra választ nem adott, 's hogy ő ennek tulajdonítja a' közbejött újabb törvénytelen eseményeket; továbbá, hogy őt a' kir. válasz, mely megnyugtató helyett csak nagyobb viharokat okozna, ki nem elégti: kinyi atkozta mégis, hogy igyekezni fog e' komoly tárgyban minél nagyobb nyugalommal beszélni. Kiemelé azután a' jót 's rosztat, mely véleménye szerint a' leiratban foglaltak. Méltánylá az abban foglalt szép elveket, de azon rendelkezést, miszerint az ekkorig törvénytelen gyakorlatban levő reversalisok helyett most az ugy nevezett „pacta conventák“ ajánlatnak, elhatározottan roszal. Ezen pacta conventák még roszzabbak lennének a' reversalisoknál, miután a' papok befolyását kizárni csakugyan nem lehet. Mert, tekintünk csak, hogy fog ez menni a' gyakorlati életben; megkérvén a' legény a' lányt, legelőször is meg kell kísértetni: nem sikerülé köztük a' szerződés; ez által már természetesen a' vallási elvek kellemlen és keserű vitatása 's házi harc és háboru idéztetik elő; a' felek már előre vitatkoznak a' meg sem született gyermek hite fölött, a' két felekezet papjai szinte beleavatkoznak 's ezen háboruban mindenkor a' gazdagabb és hatalmasabb kath. clerus lesz nyertes; 's a' sz. alku valódi satyrává válik. Különb is köztudomásra van, mennyire szeret a' kath. clerus lelkeket nyerni, 's ezen szenvedélynek még vagyona egy részét is feláldozni. Ezen szenvedélyt nagyon elősegíténé a' k. leirat még jobban, mint az ekkorig a' reversalisok által divatozott lélekhalászati mód. Egyébiránt ugy magyarázza a' szónok, hogy miután a' k. k. leirat az ajánlott módot, magis salutaris'nak mondja, az ország által felterjesztett módot is üdvösnek ismeri el; a' resolútióban nem érintett pontokra nézve pedig azt hiszi, hogy azok épen az által, mert nem említettnek, elfogadtattak. Felhija tehát a' RRket, hogy előbbi felírásuk elveit állhatatosan ragaszkodjanak, ezt a' választ felírat ehez képest módosítandó pontjában kijelentsék 's az új felíratot a' választ felíratához mellékelvén, azt „iunctim“ terjesszék fel. E' vélemény általános helyesléssel fogadtatván 's a' RR. minden további kifakadást mellőzván, a' módosítás és új felírás másnapra készen volt 's a' jul. 8 ki kerületi 's azonnal következett orsz. ülésben helyben hagyatott.

A' jul. 10 diki orsz. ülésben tárgyalás alá vétettek: 1) A' szólásszabadság tárgya. Az elnök előterjesztvén röviden ezen annyiszor vitatott nagyérdékű tárgynak különböző stadiumit, minthogy a' sérelmes esetek a' mult országgy. végén teljesen megszüntettek, 's azóta a' szólásszabadságnak lehető legnagyobb és háborítatlan használatában vagyunk, azt véle, hogy a' multakat feszegetni időutáni dolog volna; a' jövődöt szükség csupán helyes törvényvel biztosítani, mely világossága 's határozottságánál fogva mind a' kormányt, mind a' birákat, mind a' nemzetet kivegye azon kétes állapotból, melyet a' régi törvények homályosság okozott; ezen törvény pedig szinte a' fenytő-rendszert munkálatokban foglaltatván, jobb lenne a' tárgyat akkorra halasztani, midőn a' fenytő-rendszert munkálat szönyegre kerülend, vagy ha ez a' jelen országgyűlésen bármelly okból elmaradna, akkor ez ügyet, a' többi közül kiemelve, tárgyalni. Előhozák mások, hogy e' tárgyban ekkorig is sikeretlenül váltattván 23 rendbeli üzenet, most, a' kedvezőbbre változott körülmények

közt, alig lehet remény, hogy a' fő RR. e' tárgyba egyezzenek. A' kerületben megállapodott többség azonban, maradjonál végzé el, hogy miután a' fejdelmi szó a' fájdalmas sebekre némi irt adott ugyan, de biztosítékot nem, minélfogvást az alkotmányos szabadszólási jogot többé sérelem ne érhesse, magyarhoz illő nyit szívűséggel új felírás történjék, mely a' kormányt a' tetleg megszüntetett, de elvben fenmaradt sérelmek orvoslására hja fel. Ollyan követ egyetlenség sem volt, ki annak idejében, midőn t. i. a' fenytő rendszer szönyegre jutand, biztosító törvényt ne kívánt volna, 's csak arról lön ingerültség nélküli vita: felírást é, vagy biztosító törvényt, azonnal é, vagy majd később? (A' szólásszabadsági üzenet 's felírási javaslatot már közöltük.) 2) Az országgyűlés Pestre áttétele. 3) Az országház terveinek nádor ő cs. k. fenségétől kért közöltetése. Ez utóbbiak iránt semmi vita nem keletkezett. Ugyanez napon (jul. 10 diki) a' fő RR. a' julius Sdiki országgy. végzés szerint változtatott választ felírat és azzal együtt felküldetni határozott váltástárgybeli felírat vétetett tanácskozás alá. Az e' napi vitások leginkább az 1791: 13. magyarázata körül forogtak. Nagy levén e' fontos tárgynál a' várakozás 's nagy mértékben ingerültek a' kedélyek, az elnök cs. k. főhg. nyugott és kölcsönösen kimélő tanácskozásra szolitotta fel a' fő RRket. Első kérdés csak az volt: vajjon az átküldött felírásjavaslat tanácskozásba vétessék é, vagy ne? — A' kevesebbé maradt rész azt vitatá, hogy a' vallási felírást az általa úgynevezett „köszönő“ és csupán cerimonialis természetű felírástól el kell választani, mert azon felírás illy „iunctim“ által egészen kivetkezettnek eredeti természetéből, 's ha ez most a' vallási tárgyra nézve megtörténne, ezental majd be lehetne szőni a' köszönő felírásba mindent, a' mi tetszenék. A' iunctim általában nem valamely örök időkre megállapított eszme, hanem ahoz csak olyan sérelmek mellékelhetők, ha t. i. ebben a' főrendi tábla is megegyezik, melyekre még resolútió nem jött, vagy melyek olly fontosak, hogy orvosoltásuk nélkül az alkotmány végveszélyben forogna, mit a' vallási panaszkokról mondani nem lehet. Az 1791: 13ban kifejezett „iunctim“ eszméje nem magyarázható arra, hogy bizonyos kiemelt sérelmek iránt lényeges felírások történjenek, a' kir. előadások pedig csak általánosságban érintessenek. Különb is a' k. k. leirat nem ollyan, mely a' vallásszabadságot veszélyeztetné vagy megszorítaná, sőt, mit a' RR. is hálaival elismernek, a' viszonyosság és vallásszabadság dicső elveit foglalja magában; nincs tehát semmi ok a' köszönő felíratban e' miatt változtatást tenni 's az új vallási felírást előleg és mohón felterjeszteni 'sat. A' másik rész, melynek véleménye végzésbe ment, ellenkezőkép okoskodék; szerinte ugyanis a' iunctim eszméjét már akkor elfogadták a' fő RR. midőn a' k. k. előadások és sérelmek iránti első felíratához a' sérelmeket, úgy mint a' partium visszakapcsolatását 's a' még akkor resolútiót nem nyert vallásügyet, mellékelni engedték, mostan tehát a' iunctimtól többé vissza nem léphetnek. Megérkezvén időközben a' k. k. leirat, igen természetes, hogy a' RR. miután azt tanácskozásba vették, ezen tanácskozás eredményét az anyafelírás mellé csatolják, 's ez nem egyéb mint a' fő RRk által már elismert 's elfogadott iunctim alkalmazása, melyet ha a' fő RRk. most elleneznének, méltán következetlenségűl vádoltathatnának. A' fő RRk. visszautasítása könnyen olly következményeket vonhat maga után, melyek a' mult országgyűlésen annyi késleltetést 's hátramaradást okoztanak 's így épen azok, kik most a' 13 ik t. cikk egyoldi a' magyarázatához fogódzva, a' kir. előadások elsősege mellett vinak, azt eszközölhetik, hogy ezen előadások tárgyalatása, melyre pedig a' t. KK. és RR. már küldöttségeket is neveztek, késő időre halad. Mi a' másik rész által előhozott illedelmi és szertartási szempontot illeti, egy gróf kijelenté, hogy a' felírások közt e' részben különbség nincs, mert mindenik diplomatikai erővel bír; az első felírást nem is tekintheti csupa cerimoniának, mert úgy a' felöl nem is lett volna érdemes komolyabban tanácskozni, 's a' fő RRk. az országnak nem cerimónia-mesterei, hanem törvényhozói. Igazság a' legfőbb illedelem, és azontul semmi. Egy ns. gróf egyszerűen azon okból kíváná a' RR. kívánságát pártolni, hogy szó ne szaporítassék, mert minden bajaink fő okát e' kétöben látja, hogy pénzünk nincs és hogy igen bőbeszédűek levén sok puszkaport lödözünk el haszontalanul. Végzés az lön, hogy a' felírat tanácskozásba vétessék. A' többségnek illy nyilatkozása biztosítá a' feszült figyelemmel hallgató RRket arról is, hogy másnap, midőn a' felírat maga érdemleges tanácskozásba vétetendik, ugyanazon többségé leend a' diadal, 's az ohajtott eredmény kivi-

vásának dicsősége, hogy az első felírat, mellékleteivel a' felség színe elibe juthasson. Julius 11 ikén a' már közöltük új felírási javaslat érdemleges tanácskozás alá került. Hogy a' többség némi stylaris módosítással elfogadá, már jelentettük; valamint azt is, hogy a' felírás 12 ikén csakugyan felküldetett. Julius 12 's 13 án hosszas és élénk vitákra adatott alkalmat azon indítvány, hogy az ezen országgyűlésen kerületi választmányokra bizott fontos tárgyak, mint p. o. az ősiség 'sat. országos választmányok által dolgoztassanak é ki, melyekben a' fő RR. is részt vehessenek. A' többség üzenetet határozott a' követi táblához, melyben ezen kívánságát kijelenti. Egyébiránt a' pozsonyi szállások béré tárgyában rendelt 's gravaminalis országos választmányokhoz nádor ő fensége a' főrendi táblától tagokat nevezett. Az emített tárgyban keletkezett igen élénk vitákat 's conversatiókat részletesen már közöltük. Jul. 14 ikén, megkezdvén a' RR. tanácskezési teremének rendezése, elkezdődtek egyszersmind az országgyűlési szünnapok, melyek aug. 15 öjéig tartandnak. Ezalatt csak a' különféle választmányok tartandják üléseiket. —

Budapesti napló. Néhány nap előtt az angyalok száma megsaporodott, lelkesb hölgyeinké pedig kevesült. Sziszany Eufémia ugyanis élete legszebb virágában elhunyt. Valamint egész életében hön pártolá nemzetiségünket, egy még halála után is tanusítá, hogy hálás érzéssel viseltetik a' magyarság iránt. Stanesics Mihálynak ötezer pő ftot hagyott végintézetében. mert ő volt az, ki, mint nyelvtanítója, nemzeti nyelvünk kincsét megismertette. Mondják, hogy a' magyar akademiát sem feledé ki végintézetéből. Tettei legszebb 's legmaradandóbb emléket biztosítanak porló maradványainak. — Nem elég, hogy az orsz. gyűl. tetemesül megnéptelenté fővárosinkat, most már a' deák-öszlás Temesvárt véghez menendő természetudomány-gyűl. is fogyasztani fogja némileg Budapest lakosságát, honnan igen számosan készülnek Temesvárra seregleni. Besztercebánya tavalyi vendégszeretével vetélkedni készül Temesvár, melyet rendszeren kis Bécsnek szoktak nevezni a' bánágiak. Böhmbeési kamarai pénzmetsző emlékpénzen dolgozik, mely a' Temesvártól megjelentendő természetbúvárok 's barátok közt ki fog osztatni. — A' városerdőben kört szándék építtetni lovagművészek számára, mi nemigen észlelzer, mert lovagművészek nem csupán nyáron szokták magokat láttatni. — Bartay ur nemzeti színházunk igazgatója, folyvást buzog szép rendeltetések minélinkább megfelelni; így legközelebb jutalommal buditá a' megszerzőket, nemzeti jellemű nyitányok (ouverture) írására, mivel a' régi kék annyira ismeretesek már, hogy valóban csak untatják a' közönséget. — Számos tisztelője sürgött kérelminek engedvén köztiszteletű Fáy Andrásunk, végre elhatározá, hogy munkát összes gyűjteményben sajtó alá bocsátandja. — Az „Emlény“ Frankenburg szerkesztése alatt már nyomatik 's legfőlebb sept. elején meg fog jelenni. — „Szinnütár“ 45 dik füzeté e' napokban jelent meg, tartalma „Agg színész és lyánya“ vigj. 5 f. v. fordítá N. I.; a' 48 dik füzetet korán elhunyt Megyerink arczképe fogja díszíteni. E' je le s színésznők sirkövére meglehetősen sikerülnek az aláírások. — A' Kisfaludy-társaság „Emlény“ 4 ik kötetét Wigand Károly nyomtatja Pozsonyban, Eggenberger József 's fia pesti könyvtárusok költségin. — Szinte nem rég jelent meg „Szakácsművészet“, vagy is elméleti 's gyakorlati oktatás a' finomabb főzésben, legjobb francia és német mód szerint; szerző Hüppmann Antal, Károlyi György gr. 's békesi főispán udv. szakácsa. Ara e' csinos külsejű könyvnek 2 pő ft.; tartalmát műismerők és szakértők által szerföltt dicsértetni hallottuk, mit csak az is már eléggé alaposnak tanusít, mivel szerzője valóban országos hírű szakács 's így mindent saját tudomány 's tapasztalásából merített, nem más szakácsmunkábul irogatott ki, mint nagyobb része eddigi szakácskönyveinknek. Azért ajándékul is igen czélszerűleg használható szepnémet számára. — Játékszíni krónika: f. hó 21 kén nemzeti színpadunkon adaték „Tétkozló“ bohózat 3 felv.; 22 kén először „Charlotte kapitány“ vigj. 2 felv., francziából ford. Csepregi 's Egressy B. a' vigj. nagyon tetszett, de az ügyetlen sálfáncz bizvást elmaradhatott volna; táncmestereinknél kitünőleg hiányzik a' találékonyság szelleme; 23. „Agg színész és lyánya“ vigj. 5 felv.; 24 kén „Pari-si adós“ vigj. 1 f., és „Földszint és Lebug“ vigj. 1 felv., Egressy G. az első czímszerepben mint vendég lépett föl. Piatti felvonások közt gordonkán hallatá magát; 25 kén „Aldozat“ drama 5 felv. Vörösmartytól, Egressy G. Szabolcs szerepében mint vendég működött. —

(Énekiskolai vizsgálat.) A' pestbudai hangász-egyes. igazgatása alatti énekiskola növendékeinek nyilvános vizsgálatá f. iskolai eszt. 2 dik felére jövő szerdán 's esütörtökön (aug. 2. 's 3 án) mindenkor regg. 9. és délutáni 3 órától kezdve tartatik Pesten a' redutépületben; és pedig az ifjaké szerdán, a' leányoké esütörtökön; melyre valamint általján a' budapesti t. közönség, ugy különösen ez intézet t. cz. pártfogói és részvényesei tisztelettel meghívotnak. Vizsgálat tárgyai: reggeli órákban elmélet és gyakorlatok; délután olasznyelv, egy

és több hangú dalok, karénekek, jutalom osztás. Mátray Gábor énekiskolai igazgató.

Iparegyesület. Midőn alulírottak ismét szerencsése van jelenteni, mikint a tavalyi iparműkiállítás díjazottai közül: a gácsi posztógyárnak ezüst, a veszprém megyei herendi porcellan-gyáros Fischer Mór, szegedi kartongyáros Fellmayer Antal, kőszegi ecetgyáros s már a bécsi iparegyesület által is megjutalmazott hazánkia Haid Frigyes, és fehéregyházi selyemfonó Lorenz Alajos uraknak bronz-emlékpénzeik, továbbá aradi aranyműves Brüll Mór., nagyszaberi kalap-gyáros Bayer János, végre fehéregyházi selyemgyáros Radulovics testvéruraknak dícsérő okleveleik ünnepélyes átadását végezték, a hatóságokhoz megküldtek; alkalmat veszen egyszerűsind figyelmeztetni az iparúzó osztályt arra, hogy az igazgató választmány a kiállított czikkékből sorsjátékokat eszközölend, s e czélra a sorsjegyekért bejövendő minden pénzt illy czikkelyek megvételére fordítand, azt kívánván ez által elérni hogy a kiállítóknak némi pénzbeli segédletet is nyújthasson. — Vételük könnyebítésül a kiállítandó eladni szándékolt czikkék ára is beküldetni kéretik. Azon tárgyak, mik Debreczen vidékéről s netalán Erdélyből fognak kiállítani, az igazgató választmány egyik buzgó tagjának Kanitz nagykereskedő unak szíveségéből Debreczenből Pestig bérmenten fognak felszállítani, kik tehát a tisztelt ur ajánlatával élni kívánanak, küldeményeiket a most bekövetkező debreczeni vásárra, Kanitz M. L. czim alatt Schoeberl József urhoz intézzék. Kelt Pesten jul. 17. 1843.

Csanády jegyző.

A' kisdedovó intézeteket Magyarországnak terjesztő egyesület f. e. június 17kén tartott választmányi ülésében Kacsokovics Lajos úr híven folytatott titoknokai hivataláról leköszönvén, jövő közgyűlésig helyettes titoknokul Stuller Ferencz úr választatott (lakása nagy piacz, Ürményi ház, 2ik emelet). Csanády Ferencz h. titoknok. —

(Évnyegyedes tudósítás a' kisdedovóoktatókat képző intézetről Tolnán.) E' szerény intézetből, mellyben a' haza jóvendőjén joggal mondhatni legtöbb figyelmet érdemlő, — mivel legtöbb és legbizonyosabb áldást termő pályán, — a' népnevelésén szerény hű kedélyek munkálkodnak, ismét örvendetést közölhetni a' tisztelt hazafi közönséggel, mellynek részvéte bár egyenes arányban álljon és növekedjék örökké a' kisdedovásnak főképp nép, közszellem, nemzeti érzet és határozott czélokra irányzott erők hiányát érző hazánkra nézvesti szükséges voltával. Ugyanis nemes Gömörvármegye vett pártfogásába egy hivatala iránti szeretetét hosszabb időig mint közoktató tanusította, s e' részben szép reményekkel biztató ifju tanítót, kit is addigra, mig az intézetben a' kisdedovó egyesület segélydjában részesülhetend, költséggel ellátva ideküldött, hogy belőle a' remény szerint megyei példány- kisdedovó intézetnek számára czélszerűen kiképzett kisdedovó oktatót nyerhessen. —

Továbbá a' torzsai (nemes Bács várm.) ref. egyház küldötte ide saját költségén rectorát, hogy a' kisdedovásnak mind elméletével alaposan megismérkedjék, mind gyakorlásában czélszerűen kiképeztesse, mind a' nevelés és oktatás általános elveit nemcsak holt betűkben, hanem az alkalmazás útján életbe lépni is tapasztalja, s idővel hatáskörében annak, mit tőle a' nép java és a' hon érdeke követelend, illőleg megfeleljen. Alkalmazást e' legközelebb lefolyt évnyegyedben intézetünkben egy növendék sem nyert, kivéven a' k. k. szabadszállási ref. egyház tanítóját, ki küldőinek s' hivatali körének sürgető és mellőzhetlen viszonyai követelésénél fogva, kár hogy kissé időnek előtte, hivatala viselésére szolgáltató haza Jelenleg nyolcz növendék oktató részesül ez intézet tanáiban, úgymint a' négy segélydjason kívül, — kiknek bármellyike is képes már rendeltetési pályájára önállólag kilépni, — a' gömöri és torzsai, és egy, ki már kisdedovó hivatalt viselt, s csupán további kiképeztetése tekintetéből van itt, mig e' körben alkalmazást nyerhetend; végre egy jeles erdélyi hazánkia, ki már előbb a' nevelési pályán szerzett ismereteinek bővítése s' magának kisdedovó oktatóvá képeztetése tekintetéből már a' múlt év novemberétől fogva itt van. A' példány-ovóintézetnek, melly növendék-tanítóink gyakorló iskolája, kis népe (számszerint 68.) szép reményekkel biztatólag növekedik a' honnak hűségese, munkás polgár csoportkjává napról napra állandóan szakadatlanul a' rend, tisztaság, módosság, ügyesség, értelmesség és jó erkölcs levén eleme örömeteljes gyermeki éltének. Kelt Tolnán 1843. június 30. Wargha István m. k. az intézet igazgatója.

Bács-bodrogi gyűlés. (Vége.) Mivel azonban az urszéki, megyei sőt intézvényi is jóváhagyott rendezési lajstromok szerint kimutatandó te-

lekrészek átvételére a' jobbágyság közül egy sem jelent meg a' hely szinére, így kénytelen vala a' végrehajtóbiróság kinek kinek jutott földet karókkal, az új hasznosító jobbágyságok nevével bélyegzettekkel, kijegyezni, a' közgyűlésileg kirendelt hatalomkar csak azon konok tilalomtorokra terjesztvén ki, kik a' birói kijelölés, s többször ismételt eltiltás ellenére előbbeni földjeiket ugarolni vagy bármikép használni makacsul merészkednének. Nem kis aggodalom nyugtalanítá még is a' KK. és RR. némellyikét azon előgördítésre, hogy e' mostani esetben az egész jankováci jobbágyság elköltözni kívánván, telkeinek elhagyását kinyilatkoztató, s így a' közadói pénztár ismétli tetemes károsulása elkövetkezendő; mellyféltség-előgondoskodás igen időelőttinek tekintetelt azoktól, kik a' bacsikai jobbágytelkek értéket s hasznait kiszámítani tudják, az illy paraszti fenyegetésnek pedig hiedelmet adni könnyelműség lenne, s inkább ügyeszi fogásnak tekintvén, mint a' legkönnyebb kod magától elenyészendik. — Masik vita a' sószállítás iránt keletkezett. fontolóra vevén ugyanis Bács Karai s Rendei azon iszonyú karosodást, melly leginkább azon alsó bacsikai jobbágyokak erzekenyen terhelő, kik előbb Szegedre, innét Bajára, ennét lakhelyükre utazni s így negyven s több mérföldet igás marháikkal gyakran rossz időben bevándorolni kénytelenítettvén, nemcsak négyszer ötször magasbra szokó költséggel vaunak sarcolva, mint mennyit szállítási berfejében a' kincstártól kapnak, hanem a' földművesre nézve gyakran megfizethetlen idővesztéségen kívül barmaik eldőlésével is károsulnak annyira, hogy sokan póthatalan kárkontanulva maguk helyett készebbek negyven 50 forinton fuvarosokat fogadni, mint drágább marháikat veszélyeztetni, de el nem kerülvén figyelmét a' KK. és RR. nek azon szembeálló aránytalanság is, melly szerint néhányan kiméletlenül csigázva levén a' szállítási költségekkel, sokakra mellékkedvezéseknél fogva egész életükben sem kerül a' parancsior, s többnyire a' vagyonosbakt nyerne mentesítést; e' nagy fontosságú tekintetnél fogva, hogy mindezen roppant költségvesztegetés s messze úti nehezségek örökre megszüntessenek, s a' szállítási közteherben minden jobbágy lehető igazságot arányban részesíttessék, mind pedig a' viszontagos időjárás eseményes veszedelmeitől menten tartathassék, sőt a' tisztségi boszankodások kellemetlenségeitől is megszabadíttassék, üdvösnek találták a' KK. és RR. a' bajai sóházhoz szükséges só szállítandását szerződés mellett hajón eszközölni; köténnek is öt évre árlejtési szerződést, melly szerint a' kincstártól minden mázsára nyereendő 14 kr. pengőn felül 4 kr. pengőt köteleztek. Ezen rendelkezés azonban, talán azért mert a' felhozott nyomós okok a' választ. jelentésben kellőleg kifejtve nem valának, a' nm. httótan. helyeslést nem nyereének. Erkezett tehát egy kegyes intézvény, melly e' négy krajczterhelhetés miatt felvilágosító nyilatkozást kívánván, jövőre e' terhes szerződés megszüntetését rendeli. — E' k. intézvény nyomán kerülvén most elő az ügyeszi vélemény, ebben az öt évre kötött szerződés fentartatni javasoltatik, ennek elteltével pedig, miután az 1741: 34. törvényezikk 1. §-ában nyilván kimondva lenne, hogy a' sószállítóknak illetékes (competens) díjadassék, és a' lakosok sószállításra végrehajtás útján ne szoríttassanak, ugy véleményezt tiszti ügyészünk, miként ekkorra magányos szerződések mellett eszközölje a' kincstár a' szükséges sónak Bajára szállítását. A' választmányi hiány kimerítő tudósítása után leend a' jóvá hagyott ügyeszi vélemény a' nagyméltóságú helytartó tanáchoz felterjesztendő. — Végre a' Pesti Hirlap 212tedik számában általam közölt s a' 251dik számban „levelezési igazolás“ czime alatt felvilágosított b. P. és V. asszonyságok és R. között feaforgó törvényi dramának utolsó felvonását meghozá egy k. k. udvari rendelvény, melly magyarra fordítva így hangzik: Özveg b. V. és F. T. született b. G. asszonyságok által R. ellen végrehajtás-igazításra indított pörben hozott ítéleteknek, — melly szerint a' végrehajtási foglalás az alporös minden más javaira is kiterjesztetett, foganatosítása 1840. évi február 5én nemcsak megkezdetvén, s 1842ik évi jun. 20án az árverés intézéseig vitetvén, hanem még annak befejezésére az al porös hitvesének törvénytelen elleneségülése akadályában hatalomkar is kirendeltetvén, innét mindazokra nézve, mik időközben ezen birói cselekvények nyilvános kijátszására R. házastársak által törvényes pörösködhetés fátyola alatt keresztül kasul, és a' törvény rendje ellenmiveltettek, jelesen a' hozományi ügy, melly a' nevezett házastársak alattomos szövetségéből törvénszünet idején 11 nap alatt bevégzező lön, — ennek folytában intézett végrehajtás, az előbbhozott törvényes ítéletek végrehajtásának akadályt

nem tehetvén, ezen törvénytelen eljárás — s az erre épített végrehajtás kir. k. parancsnál fogva elenyészettik, s megsemmisítettik, „cassatur“ s nyombani visszafoglalás elrendeltetik. Innét a' b. P. féle örökösök főnecintett végrehajtást igazító pörében haladék nélküli végrehajtás, szükség esetében hatalomkar használata mellett is, folytatni elrendeltetvén, a' megyének ezen k. udvari parancs teljesítési foganatszerzéséről adandó tudósítása felkivántatik Aug. 21. polg. és fenytő t. szék folytatik. October 2án közgyűlés leend. October 23án számadásvizsgáló ülés. — Az aratórész öszire 13., tavaszira 12. Nyomatató rész öszire 12., tavaszira 11. — A' marhahus fontja 11 kr. Sebők.

Nyitrai közgyűlés. Jun. 19től 23aig tartott évnyegyedes közgyűlés fő tárgya a' k. k. előadások iránti utasítás volt. Ezen előadások iránti véleményadás végett mult gyűlésből választmány nevezetvén, véleményes jelentése a' gyűlés első napján vétetett föl. Mindenek előtt azon kérdés támasztatott: vajjon a' választmányi dolgozatot megvitassa e' a' közgyűlés, vagy átnevezés nélkül küldje fel a' követeknek? mire oly határozat keletkezett, hogy utasítást közgyűlési vizsgálat nélkül felkudeni sem nem illik, sem nem tanácsos. Az előadások első pontját a' választmány érintetlenül hagyván, az itt sem tárgyalatott; a' 2dikra nézve ajánlott, de nemzeti szokásinkkal, jellemünkkel s főleg megyei szerkezetünkkel össze nem illeszhető képviselati rendszer már a' választmányban megbukván, a' megyei kicsapongások megszüntetése végett a' fenytési rendszer pártoltatott. Azonban némi magányérdekekre tett számítások s kinézések a' tanácskozásban észrevehető valának. A' választás ra nézve nyilvános szavazás mellett nyilatkozott a' többség, alkalmasint mivel a' titkos szavazás sok tisztválasztási reményt eredményeztetett volna el. Az ajánlott közmegevetést és esküt szinte kihagyatá a' közgyűlés a' választmány dolgozatából, csupán a' szigorú büntetéseket hagyván meg. — Jun. 20án az előadások többi pontjaira nézve egymásután keletkeztek a' határozatok, mert a' városokra nézve csak akkor rendelkezendünk, ha előbb a' Pozsonyban munkáló kerületi választmány végzett; ugyszint a' kereskedés, utépités s bank iránt is befognak az országgyűlési munkálatok vártni. A' végrehajtások s birói zalogok iránt hosszú vita folyt; de a' többség az ösiség pártolója levén, gyökeres javítás e' részben sem eszközölthette ett. Harmad és negyed napon magányügyek, tiszti jelentések, birói zárok s megyei körlevelek intéztettek el, ez utóbbiak a' választmányhoz utasítatván. Végre a' követeknek még pótlék utasításul adani határozatott, miszerint a' reversalisokat csak jövőre sürgessék eltörlesztetni; a' vallási viszonyosságra nézve pedig a' felekezetek jogai s ünnepei viszonyos tiszteletben tartassanak; a' szabad (?) átmenetre nézve ne a' 6 heti oktatás eltörlesztését sürgessék, hanem inkább azt, hogy az áttérés esetében a' protestansok is 6 heti próbára tegyék ki lelkiismeretüket. Megemlítendő még, miszerint egy szolgabíró a' gyűlés előtt arról vádoltatván, hogy egy tiszti ügyvédet, mint nemes egyedet, némi írományok ki nem adatásáért bezáratással fenyegetett, s még más vádak is hozatván ellene föl, a' vád nyomozására első alispán vezérlete alatt tiszti vizsgálat rendeltetett, jelentését a' jövő évnyegyedes közgyűlésre beadandó. M.

Zalából követt. közlemény e' sorok kisérletében: Tek. szerkesztőség! A' „Nemzeti Ujság“ 71dik számában ellenem, illy felirásu czikk olvastatik: *Válasz forintosházi Forintos György t. urnak*, mellynek közre bocsátásaért az illető szerk. nek ezennel hazafiúi hálámat teszem s bizodalmasan megkérem minden ujság t. szerkesztőségét, méltóztassék jóvendőben is minden személyemet s elvemet tárgyazó czikket, bármelly gunynyal, megvetéssel, gyanúsítással legyenis alkotva, késleletlenül közölni; ez által csak a' köz jó nyer, mert megvallom, személyemet sokkal kevesebbnek érzem, mint hogy azt mélyen tiszt. megységem biztosabb jóvendőjeért, méltatlanság, guny, alacsony ármánykodás méregteljes nyilainak kitenni vonakodnám, tudván, hogy ez által alkalom nyujtatik kineknek Zala belkormányába itélettel tekinteni, s azoknak, miket a' Nemzeti Ujság 54dik számában kimondottam, czáfolhatalan igazságukról meggyőződni. Ne vélljék a' tek. szerkesztőségek, hogy nevemmel ujság-lapjaik megmoeskoltatnak; mert fejlődő körülményeink tanusítandják, hogy a' nevemmel összekötött elv, Zalamegyé hasonlóhatalan többségének elve. A' méltányság tekintetéből kérem a' t. szerkesztőséget ide zárt czikkemnek mint méltatlanul megtámadott fél védelmének, jelen levelemmel együtt hasábjain minéltelőbb he-

lyet engedni sziveskedjék; senkit gúnyolni nem számdekom, de az igazat kimondani most és jövőben szoros eltökélés. Ki egyébiránt teljes tisztelettel vagyok a t. szerkesztőségnek Kis-Görbön július 17-ikén 1843., alázatos szolgája Forintos György.

Zalából. (Felelet a válasza.) Ha a Nemzeti Ujság 54-dik számában kibocsátott nyilatkozatomra ugyanennek 71-dik számában adott válasza tudni akarná, hogy a zalai nemesség adó barátja soha sem volt; az előbbi országgyűlésekre adott utasítások pedig, minthogy az adó tárgyalása meghívólevelekben ki nem mondatott, meg nem jelentével befolyása nélkül készültek; mégis, ha a cikk írója tudni akarná, hogy már múlt év végső hónapjaiban nagy tekintetben és hivatalban álló egyedek a különben sem adózó nemesség között meggyőződésükkel szánva elhatározottsággal összefogott kezekkel az adó mélyebb temetésén dolgoztak, véleményüket tartózkodás nélkül harsogtatva, tekintetük, tisztihivataluk, népszerűségük használatával is minden nemest még erősebb nem adózóvá tenni törekedtek; — hogy a nem adózunk jelszó a megye központján Zala-Egerszegen pendült meg először és leghatályosabban, honnét mintegy focusból sugárjai, oszlottak szét a kapacitáló 's' a' dolgot annyira érlelt auctoritások; hogy a jelen év első hónapjában járásokon minden köznemes tisztviselője érzetűl lelkesítve mulatságokon úgy mint házi körökben a' nem adózunk nótát dalolta; hogy a' cikk írója kimondani merné, hogy még az önegyedes törvényszéket követő gyűlés alatt több tisztviselő erővel kelle adó alá hajtani, kik még csak előbb becsület-szavakkal mondták: soha adózni nem fognak; bizonyára nem gúnyolna engem — ki hazám színe előtt megém köznemesége által tanúsítható ag keblem tisztaságával mondom, lépést sem tettem igazítás végett — hanem szilárdul, nyílt kebellet, a' dörgő egyedárusok ellenére is megvallanám: hogy Zalában néhány kivételével az intelligentiának úgy mint a' köznemeseknek meggyőződése volt: nem adózni, és sajnálkozó kebellet tekintene az intelligencia nevét bitorló azon egyedekre, kik mást tudtak érezni, mást kimondani. Ugyan is a' köznemeség felelősségét után eljött a' színváltozás napja, 's az intelligencia az egyedárusoktól megriasztva szinte adózóvá tételt; de ezen intelligentiának lelki öröme már senkinek sem állott hatalmában a' köznemeséget adó alá vonni; mert ez a' maga helyén kimondandó meggyőződését sem pénzért, sem tekintetért áruba nem bocsátta, habár előbbi uraitól elhagyatott is, hogy ne mondjam az urakat, mint elvben állhatatlanokat önmaga hagyta el. Ekkor történt, hogy a' köznemeség engem mint evokont békes lakomban felkeresett, 's naponként 20—30, a' megye külön részeiből nem hívatva, nem is vendégteltetve nálam megjelenéni kért, hogy elvemben szilárdul megmaradván, midőn a' közgyűlésen azt kimondom, szavaimba őket is foglaljam. Ez olly lényuraim! mit azon communitások, mellyek köveikkel megtszellek, 's azon 500 nemes legalább, ki nálam megfordult, tanusít, kiknek ösztönzése okozta, hogy az általok szelylehordozgatott 's a' hirlapokban ellenem gunnyal közölt iratomban elvemet mindenekkel tudattam. Ezekből megtudhatja a' válasz írója is, hogy mások voltak az igaztók, kiket most szerényen elhallgatok, de ha kíváncsiak, név szerint elszámálhatok, én csupán tolmácsa voltam a' rokonkeblű köznemeseknek, 's csak véleményét jelentem ki nyilvánosan szabad hazámban az adó ellen százados usus által is törv. erőre jutott szabadsága felett; és ez több volt Zalában mint politikai bűn. Mert: Ime rám mázoltatik mint bűn, hogy Deák F. kehidai magányában él. Pedig a' tönnyek ellenkezőt tanusítanak! Valamint a' köznemeséget más ingerelte, úgy Deák Ferenczet is más kapacitálta arra, hogy adó nélkül követségünket el ne vállalja. Én megvallom, azt hittem, hogy Deák Ferencz a' közügy személye felett áll, 's ezen hitemet közgyűléseni beszédemben tehetségem szerint kiemeltem. sőt a' két ezert meghaladó nemességet is felkértem, hogy Deák Fer. urat szállásán tisztelné meg, 's jövődőt követnek kikiáltani engem kövessen. Ekkor kelle bámulva tapasztalnom az ellenkezést, melly arrugyözött meg, hogy a' benne helyzett eddigi bizodalom megtörött. Tudja ezt jól maga is az intelligencia, azért proclamatiót nyomatott, főnökei falunként hordozzák, a' nemességet itatják, nevét erőszakkal aláíratták, a' papokkal predikáltak, a' főcúrától és superintendenstől körlevelet eszközölttek, a' superintendenseket kapacitáló lejtvetelre megkérték, hivatalt osztanak, bűnök bocsánatját ígértek, a' protestánsokat biztosítják, hogy papjaikat, mestereiket az a-

dóbból fizetendik — a' többit jelenleg elhallgatom, míg kinszerítve nem leszek többeket tudatni. Most csak hazámfiat szólítom föl engem is meghallgatva higgadt kebellet bírálják meg: engem sujthatnak-e az alacsony gunyok, méltatlanságok, vagy másokat? ezt megbíráthatja kiki. Azt azonban, hogy a' közgyűlésen, midőn az intelligencia az említett módokkal megvásárolt tömeget a' nagyobb számú, lelkéből nem adózó köznemeséggel szemközt állítandja, mi történéndik, úgy hiszem előre senki meg nem mondhatja; csak azt kérdezzük: a' rossz következtéseknek ki leend oka? Kelt Kis-Görbön sz. Jakab hó 20-án 1843. — Forintosházi Forintos György. s. k.

Csafolat Tornából. Sokáig aggodtam: vajjon a' Jelenkor 50-dik számába a' tornai követválasztás és tisztújításról iktatott cikkre szóljak-e valamit, vagy pedig mivel az abban fogia t ellemundások az egész állítás valóságát már úgy is megdöntik, a' tudósító szerénytelen epés kifakadást megvetőleg elpárolgani engedjem? miután azonban a' tudósító illetően fellépés által pártot párt ellen állítani kíván és a' esend 's békében élőket csatára ingerelni, az érdeklött cikkbe foglaltakra röviden megjegyzem, hogy a' tudósító magát mint állítása szerint józanpárthoz tartozót megsértettnek érzi azért, mert a' nemjózan párt itatással vesztegetéssel, adó elleni csabítgatással keletkezett, a' választási szabályok meg nem tartattak, a' bejelentett kihágások figyelembe nem vételek, szomszéd Borsodvármegyéből csabítók 's külső erő érkezett, a' szavazatszedő biztosság a' keletkezett ármányt szigorú eljárás által el nem fojtotta, a' szólásszabadság az országgyűlési utasítás készítése alkalmával hiányzott. Ezen panaszos fohászok az olvasó közönséget más vélekedésre nem bírhatták, hanem hogy Tornában isten tudja milly háborgások 's törvénytelenések történtek; azonban a' cikk író maga csafolja meg állítását, midőn a' józan rész egyik kijelöltjének visszalépésről ezeket írja: „ezen visszalépésnek éppen a' választás pi lanatában lett nyilvánítása annyira leveré az őt ohajította párt kedélyét, hogy az teljesen eloszlott 's feloszolva az egész tiszt- és követválasztásnak majd teljesen részvétlen része vala,“ pártja feloszlásával tehát mi lehető győzedelműl ábrándozhatik a' cikkíró? de ezenfelül utasítatik a' történetek hű emlékére a' gyűlési jegyzőkönyvre. Van e' azokról, mellyeket az író előhord, abban csak egy igécske is: előhozott e' valaki a' képzelt visszaélésekről a' conferentiában valamit, emelt e' bárki csak egy hangot is a' követekegesketése 's a' megbízólevél kiadásakor? úgy e' minl ez mind pedig azon környulállás hogy a' követválasztás a' tisztújítással egyetemben félnap fejeztetett be 's az építőszék után is a' főispán elnöksége alatt két nap tartatott gyűlés alatt semmi észrevétel nem fordult elő, arra mutatnak hogy Tornán erőtelve zavargás között mentek véghez a' dolgok? No de a' tudósító epés kifakadásának hol tehát rugója? e' kérdés megfajtése igen könnyű. Ugyanis a' tudósító aligha nem lépett az országgyűl. választandók sorába 's pro captatione benevolentiae mindent elkövetelt, de miután sem ez sem más tervet el nem sült, lázba esék, 's e' miatt mindent ronsolni akart; azonban nyugtassa meg magát 's higye el hogy ha valakin a' szesz italokkal élés ellen irt cikke a' választásakor nem fogott, az talán tulajdon legközelebbjei voltak; higye el hogy ha a' fenytő per alatiak (rectius rabok) valamelyik párt alkalmaztattak, azon párt bizonyosan nem a' győztes volt, mert jól tudja a' tudósító hogy a' rabokkal, a' szó bármi értelmében, való negotiatio kinek kedves szokása (adatokkal maga helyén majd szolgáljunk). De legyen meggyőződve hogy szólásszabadságában sem volt legkevésébbet is korlátozva, ugyan is jól emlékezhetik, ki volt az az egyed, ki az országgyűlési utasítás-készítésre kiküldött választmányt elvitt, hogy a' szabadelműk bizodalmit megnyerje az adó mellett nyilatkozott, midőn pedig a' köznemeség közé jutott hogy ezek hajlandóságát szinte megnyerje, tett nyilatkozatát megtagadta 's a' gyűlésben nagy vitéleg egy igét sem szolt. Panaszodik a' szavazatszedő biztosságra is hogy az ajtók mind a' be mind kimenetelnél táva voltak és ezen minden rend nélkül rohantak be még az adózók, birtoktalan külmegeyek sőt zsidó is. M a' szobaajtókat illeti, ezeknek csak ugyan nyitva kellett lenniök, különben mikép jöhettek volna be a' szavazók 's mikép mehettek volna ki? azonban ne feledje a' tudósító azon kis körülményt, hogy a' megyeházi tornác deszkával volt elrekesztve, az ajtónál pedig őt felállítva, melly rekesz azt eszközölte hogy a' már szavaztak a' nem szavaztakkal össze nem vegyülhettek; ne feledje továbbá, hogy csak azok kap-

tak szavazó-jegyet, kik a' megye udvarából, hol a' nem szavazók voltak, jöttek a' szavazatszedő biztosság elibe: de koransem volt szabad azon szobából hol a' szavazásra készített láda volt, többé voks-jegyért visszamenni; feledé végre azon körülményt is, hogy a' megye által nehogy azok kiket szavazat nem illet, a' választásban részt vegyenek, a' kapuhoz a' szavazatszedő választmányt külön biztosság nevezetett, mellynek az volt kötelessége hogy csak az összeírásba foglalt 's választási joggal bíró egyedeket bocsássa a' megyeházba. A' megye kapuja a' főispán megérkezése után tüstint becsukott, mikép juthattak tehát be a' választási joggal nem bírók a' megye terembe? és ha dato non concessio bejutottak, ez kinek hibája? Bevégezven e' szerint nagyából e' helyen e' kellemetlen párt, tudósító ur ezennel fölszólítatik hogy miután a' fori competentia mint törvénytudó igen jól isméri ha állítása ellenére hiszi hogy K.K. vissza nem lépett, haszinte állítása ellenére hiszi hogy pártja fel nem oszlott, noha igen elkesve, tegyen a' követeke, megválasztott tisztviselő vagy bárki ellen maga helyén kifogást, — e' terrenumon önnel szivesen összetalálkozik. F. R.

Varasdmegei közgyűlés. Varasd épen azon nap, jul. 10-én, midőn Zágrábmege, 's ugyanazon tárgy miatt, tartá közgyűlését. Az egyik követ Ozsegovics Metell 's a' báni conferentia tudósításának felolvastá után, összhangzólag a' másik két megyével, a' báni conferentiának választatni határozottat, miszerint a' RR. kívánsága: az országos követekeket továbbá is az országos utasítás mellett hagyatni 's őket országos tanácskozásokban a' latin nyelv használatára szorítani. Bán ő excel. szinte megkéretni határozottat, hogy ő fels. nél a' horvát nemzet nevében a' latin nyelv 's municipalis jogai kegyelmes fentartatása végett esedezni méltóztassék. — Zágráb és Károlyváros sz. kir. városok is oda utasíták követeiket, hogy mindig csak diák nyelven szóljanak.

Szerémmegyei közgyűlés. A' jul. 3-án kezdett közgyűlést a' helyettes elnök latin beszéddel nyitván meg, egy (bíró) magyar nyelven kezdé meg a' tanácskozást, mire egy pap ellene támadt 's követelé, hogy a' magyar nyelv használata e' megyében tilalmazzassék; melly váratlan jelenet annyira fölingerlé a' világiakat, hogy a' lelkész kényszerült ovását visszahuzni, 's ennek következtében több szónok 's az elnök is magyarul szolt. Másnap ugyanazon pap azt indítványzá, hogy az adózónak engedessék meg töl kérleveleket is nyújthatni a' megyéhez, mire 2 sőt többséggel elhatározottat, hogy töl vagy német kérlevelek is elfogadtnak, ha azokat az esedezők magok írák.

(Ag. hitv. nógrádesperességi közgyűlés.) A' nevezett esperességek f. é. jul. Gán Kubinyi Ágoston esperességi ügyelő 's Osztróuczky Mihály udon választott főesperes ikerelnökelele alatt, magyar nyelven végeztetvén előbb Maróthy János csehbrezói pap szónoklatával az istentisztelet, B.-Gyarmaton tartott közgyűlésben: 1) Osztróuczky Mihály eddigi alesperes szavazattöbbséggel fővé választván, hivatalába beiktattatott 's új alesperesválasztás iránt rendelések tétettek. — 2) A' tűz által szárandó sorsra jutott lesthi egyház szomorú állapotja alkalmat nyujta Ruhmann János báni papnak tervadásra az esperesség egyházai közt alapítandó kölcsönös tűzkármentő egyesület iránt, mi véleményezés végett bizottmányt adaték ki. — 3) Kihirdették Kubinyi Ágoston által föltett eme pályakérdés: „Fejtsék meg, mi az oka, hogy korunkban az emberi kegyeletnek vagy is vallásnak, becsületesnek, rokonnak, barátának, aggkornak tisztelése mindinkább sülyednek és sokaknál bizonyos neme a' kényelmetlenségnek kezd elborítani az életet? 's tétessék javaslat eszközök iránt, mellyekkel korunk e' baján sikeresen lehessen segíteni.“ Pályaművet írhat magyar nyelven minden nógrádmegyei ág. és hely. hitv. világi és egyházi egyed. A' pályairatok beküldésének változhatlan határnapja 1844 ki maj. 1-je, a' midőn azokat írók nevét rejtő peccéses levélre hivatkozó jelíggel vagy Pestre vagy Vidéfalvára, mindkét helyen a' kérdéstevő Kubinyi Ágostonhoz kell utasítani. A' munka idegen kézzel tisztázva 's lapozva bocsáttathatik csak bírálatalá 's bírálóluk a' jutalomkérdéstevőn kívül Schedius Lajos, Fáy András, Székács József, Török Pál kéreték föl. Jutalmul 12 darab arany 's ezen kívül a' jutalmazott műnek, az esperesség könyvtára pénzalapjának nevelésül, kinyomatása tüzetik ki. — 4) A' nógrádegyházmegyei olvasó és munkáló társaságnak, melly m. jun. 20-án Losonczon tartá első örömmünnepele, szabályai helybenhagyattak. — 5) A' körületi 's egyete-

mes egyházi peresség...
ségnek...
szavazat...
toktól...
—6) Kiti...
mát az uni...
döteit kö...
fog mindi...
fogadandj...
nevelő az...
iratában...
kek, hane...
's kell go...
javasol...
szállást in...
átvárszol...
vezetett...
esperessé...
tamentom...
rultatott...
leg há a s...
rendelte...
a' lelkes...
nem a' kö...
osztogatt...
általi okta...
tulnetán...
szerű, hi...
ki. —9) M...
re, tanít...
pataki, P...
tári, Kál...
sonczi, K...
csei, Lú...
nai, Zbell...
Thebusz...
ner Sámu...
muel sám...
dovszky...
József u...
Pál János...
nos n. kü...
tek méltó...
tánylatán...
gálva eg...
léshez, l...
datlan ki...
kül érzeti...
iskolatan...
los tudós...
lábani ha...
magyar...
tanulásá...
illető dél...
szótár hi...
e' bajon...
feladatáv...
kat képe...
fog. —Z...
tünemény...
ságával...
felszólal...
A...
nyokru...
a' szász...
tét teszi...
tatásán...
abban ö...
ből, az is...
zésből...
lakó más...
hető —...
mocskos...
házfelt...
Koránse...
mellett...
irány ha...
len emb...
az, hogy...
helyzet...
módra k...
minden...
ránt elő...
mellyne...
rangra

mes egyházi gyűléseken arányosítani kívánja ezen es-
peresség a' szavazatokat, úgy hogy minden esperes-
ségnek egyenlő számú követi legyenek 's határozó
szavazattal csupán ezek birjanak. E' curialis szavaza-
toktól tán megö bennünket a' protestantismus nemtője!
—6) Kitüntetni ohajtván az esperesség őszinte hajla-
mát az unióhoz, nőgrádmegyei hely. hitv. rokoni kül-
dötteit közgyűléseiben, mellyek határnapja elnökileg
fog mindig tudokra adni, testvéri szives szeretettel
fogadandja. —7) Seltenreich Károly b. gyarmati leány-
nevelő azon eszmét fejtegetvén a' gyűlés elibe nyújtott
iratában, miszerint nemcsak a' szegényebb gyerme-
kek, hanem leánykák könnyebb neveltetéséről is illő
's kell gondoskodnunk, e' czélra tápintézet-alapítást
javasol, ő maga egy szegény leánykának élelmet és
szállást ingyen ajánlván: a' szép eszme testté mikénti
átvarázsolásaul véleményadás végett bizottmány ne-
veztetett. —8) Wimmer Ágoston f. lövői papnak, ki az
esperesség kebelében nemcsak számos bibliát 's új tes-
tamentomot és más épületes könyveket igen olcsón á-
rultatott, hanem ingyen is osztogattatott, jegyzőkönyvi-
leg há a' szavazaték 's az egyszersmind tudára adati
rendeltetett. Mi pedig szabadságot veszünk magunknak
a' lelkes papot ohajtsáskép tisztelettel megkérni, hogy
nem a' könyvek olcsó pénzeni árultatása vagy ingyen
osztogattatása, hanem a' köznépek hasznos olvasmány
általi oktatása levén tulajdonképeni feladata, az ezen-
tul netán nyomtatandó tót könyveket legyen szives nép-
szerű, hűveinknek könnyen megérthető tót nyelven adni
ki. —9) Mult iskolai közvizsgálatok kerülvén szőnyeg-
re, tanítóink közül jutalomra: Rusznák László málna-
pataki, Putz Henrik János kálnói, Jamrich János pol-
tári, Kálniczky András losonczy, Vitalics Pál szinte lo-
sonczy, Lehotkay János dobrocsi, Orlik Mihály n. liber-
cei, Kúszy Mihály, n. lami, Dedinszky András szen-
nai, Zbell Lajos k. zellei, Hudácsék János b. gyarmati,
Thebusz János szügyi, Krupecz István dengelegi, Kasz-
ner Sámuel b. ri, Kuczelnik József sziráki, Blaho Sá-
muel sámsónházi, Cservenák Károly a. bodonyi, Vi-
dovszky András f. petényi; — dicsőretre pedig: Csipkay
József uhorszka, Maróthy Márton maskovai, Marcsek
Pál János závadai, Bauer Mihály tamási, Raicher Já-
nos n. kürtösi, Varga János bánki iskolatanító itélet-
tek méltóknak 's mi átadjuk neveiket a' közönség mélt-
ánylatának, mint férfiakéit, kik hitvallásuknak szol-
gálva egyszersmind egyik főfeladatához, a' népneve-
léshez, bár mostoha körülmények közt, ernyedni tu-
datlan kitérésrel segítik közelebb a' nemzetet 's büsz-
kül érzetünk jelenthetni a' közönségnek, hogy e' sok
iskolatanítót számláló esperességben a' beadott hivata-
los tudósítások szerint egy sem találkozék, kit hivata-
lában hanyagságáért meg kellett volna feddeni! 'S a'
magyar nyelv szlávok általi könnyű és szerencsés meg-
tanulásának egyik legfőbb akadályaul tapasztalván az
illető dékának, hogy magyar-szláv és szláv-magyar
szótár híjával vagyunk, véleményadás, miként lehessen
e' bajon segíteni, az olvasó 's munkáló társaság szép
feladatává téteték. —10) A' nyiregyházi iskolatanító-
kat képező intézet esperességünk részéről pártoltatni
fog. — Záradekul megemlítettőnek tartjuk azon sajnó
tüneményt, miszerint a' tanácskozások rende- 's méltó-
ságával meg nem férhetőleg néha többen is egyszerre
felszólalnak 's egymás szavába vágnak. —t—y.

**Az erdélyi Híradó a' szász nemzeti viszo-
nyokrul ezketirja:** Alig esodálkozhatni azon, hogy
a' szászok, miután alkotványilag Erdély 3dik nemze-
tét teszik, a' germán nyelvnek kebelőkbeni virágoz-
tatásán munkálkodnak. Czéljuk mindenestre szent 's
abban öket gátolni 's edesanyai nyelvöket a' családélet-
ből, az isteni tisztelet oltárai elől, sőt a' belügyek inté-
zésiből is — mennyire ez utóbbi jog a' királyi földön
lakó másajkuak (oláhok) méltányos igényeivel egyeztet-
hető — erőszakos módon kiszorítani akarni, épen oly
moeskos politikai bűn volna, m' nő aljas erkölcsi bűn a'
házfeltörés, templomsértés és a' közkincsek elorzása.
Koránsem az meglepő tehát a' szászoknál, hogy nyelvök
mellét buzognak; mert e' tényre csak egy európai köz-
írány hatalmas befolyásának hódolnak 's elidegenithet-
len emberi jogukat gyakorolják. De mélyen szomorító
az, hogy e' maroknyi nép, melly csekély számánál 's
helyzeténél fogva, méltányosságra és eszélyes báná-
smódra kétszeresen van felszólítva, sem a' királyi földön
minden tekintetben egyenlő jogokkal lakó másajkuak ir-
ránt elég kimélttel nem viseltetik, sem azon nemzetnek,
mellynek uralkodótól nyerte becses szabadalmat, — 's
melly Erdély földének tulajdonosa, nyelvét országlási
rangra visszahelyeztetésében háborgatások nélkül nem

hagyja. Ez utóbbi rubrum alá tartozik ama nyelvügybe-
li határozat, melly egyike a' szász nemzeti gyűlés fi-
gyelem-éberszöbbség téményeinek. F. é. mart. 6án sző-
nyegre került azon körülmény, hogy a' kir. főkörmány-
szék a' szász törvényhatóságokhoz, minden visszairat
daczára, gyakran küld magyar rendelvényeket. A' szász
nemzet e' lépésben az új szabásu magyarismus tettleges
és függetlenség-veszélyeztető betolakodását személvén,
elhatározá: küldöttséget indítani Bécsbe kieszközlen-
désül hogy ő felsége egy számos 's minden kerületnek
képviselőiből alakulandó küldöttséget elfogadni kegyes-
kedjék, melly a' szászok nyomtatását a' trón elibe ter-
jesztvén, az említett — állítólagos — visszaelésnek
is megszüntetését eszközölje. E' végre szavazat-löbbs-
séggel Schreiber Simon szebeni tanácsnok, Trausch Jó-
zsef brassai főrendőr és Meister Samu szászsebesi adó-
szedő ki is nevezettek, egyuttal más kívánatok sükerü-
lésének kieszközlése is rájuk bízattán. De mivel az alatt
is, mig ezen eljárásnak eredménye kifejlénék, több ma-
gyarul szerkezett kormányzékai rendeletre 's megyei át-
íráásokra és körlevelekre választ kell adni, egyérteimü-
leg megállítaték, egy biztosság kinevezetése olly fola-
dattal, hogy a' szóban forgó kérdést szigoru fontolás alá
vegye 's felőle mielőbb véleményét benyujtsa. Ezen mart.
8. létre jött biztosság elkészítvén munkálatát, — annak
nyomán elhatározatott: az egész nemzet nevében indo-
kokkal ellátott fölrást küldeni a' kormányzékhoz a' ma-
gyar rendelet megszüntetése végett, 's az alatt is sem-
mitel nem mulatni, mi a' nemzet jogai megóvására szol-
gálhat. Mi a' Bécsbe menésre kiszemelt választmányt
illeti: ez mart. 16án indult utnak 's aprilis 7kén kapa-
tőle a' nemzeti gyűlés első tudósítást, mellyben felszólít-
tatik, hogy egy nemzeti nagy küldöttség kegyelmes el-
fogadtatása iránt, tovább az udv. kancellariánál egy
evang. hitü szász tanácsnok kinevezetése és a' szótöbbs-
séggel választott hivatalnokok gyors megerősítése, —
ugyszinte a' szász grófnak előkerülő alkalommal szaba-
don választását tárgyában, sürgető esdeklést terjesz-
sen mielőbb a' trón elibe. Ezen öt kérelem elkészítése
legott néhány képviselőre bízott 's még az nap délután
felolvastatván elfogadtaték; 's a' következő ülésben pedig
szokott formásággal ellátva tüstint Bécsbe felküldet-
tett. Mikor került haza a' fels. udvarhoz indított választ-
mány 's küldetése föltárgyában minő sikerrel járt el? —
olly kérdések, mikről elégséges felvilágosítást még most
nem adhatunk. Addig is

Tekintsük végig a' szász nemzeti gyűlésnek a' nyil-
ványosság körébe eső határozatit. Ujgyház invitányba
hozta, hogy a' szász nemzeti gyűlés üléseibe az ifju hi-
vatalnokok és juristák szabad bemenetelt nyerhessenek.
Rövid vitatás után e' javaslat megbukott, azon nézet-
ből, mivel a' szász juristák, egy a' nemzet kebelében fel-
állítandó jogtanári szék megnyitásaig a' szükséges elmé-
leteti ösmeretekkel nem birhatnak 's így azon gyakor-
lati mivelttség, mellyet nyilvánosság útján szerezhet-
nének, időelötti. Itt az embernek akarata ellen is eszé-
be jut az egykori apa, ki fiának teljességgel nem akarta
megengedni, hogy lóra üljön, mig lovagolni meg nem
tanult. Szőnyegre került az országgyűlés alatti szász
nemzeti gyűlés (t. i. a' szász követi conferentia) léte-
gesítése (organizatioja.) A' többség azon nézetben lát-
szék megállapodni, hogy a' 22 követ maga által (a' szász
gróf kizárhatásával is) szabadon választott elnök alatt
tartsa üléseit; mellyekre meghívandók a' főkörmány-
szék szász hivatalnokok consultativum votummal és a'
hallgatóság közt osztatnak belépti jegyek. Ezen tervnek
igen felöltök jellemvonási. Haladás bélyege van azon ré-
szire ütve, mellyben lehetőség nyujtatik a' királyi föld
képviselőinek az iránt, hogy magukat legalább némileg,
a' szász gróf minden tevősége alól kivonhassák; ellen-
ben igazi ó-szász typuszt mutat ama nézet, miszerint a'
hivatalhatóság főkincsőre a' czélravivő tanácslatok tár-
házának; végre pedig a' francia kamráktól eltanult be-
lépti jegyek által (hol azon minden intézkedés világért
nemcsak ennyiből áll) egy kacintás történt a' nyilvá-
nyosság felé is. Brassó előterjeszté azon sérelmet, mi-
szerint az orvosi állomás betöltésekor eddig gyakorolt
szabad választási 's fölesketési jogában most korlátoz-
tatik: a' nemzeti gyűlés aláztatos fölrásban határozta ő
felségét megkérni az iránt, hogy a' szász népet mosta-
nig megtámadtatás nélkül birt jogában továbbra is
megvédeni méltóztassék. Ugyanczen vidék indítványba
hozta, miként minden fontosb ügy és intézkedés, mel-
lyek egyes kerületekben előfordulnak, ezek által a' töb-
biekkel közöltessenek; mi elfogadtatott olly hozzáté-
tellet, hogy e' tárgyak a' nemzeti gyűlésnek is megírás-
sának, egyesített erővel felléphetés végett. Az ügyészi

vizsgálat-tételre kiszemelt választmány az ezentüli ü-
gyészi megvizsgálás rendszeresítését javasolván, — e'
tárgyban kimerítő terv-készítés Zimmermann tanár ur-
ra bízott. A' nemzeti pénztárból kölcsönzött összegek
fizetlenül heverő kamatai felől készült kimutatásból ki-
tetszvé, hogy a' magyar nemeseknél hátralevő kamat
19587 p. forintra rug; ez iránt a' szokott intézkedések
megtétetének. Az elősoroltakon kívül, hozattak még
szőnyegre más figyelemre méltó kérdések is; de ezek
kimerítő tárgyalása hosszadalmasb foglalkodást és sok
időbe telő anyag-gyűjtést igényelvén, — rögtön ellátást
nem nyerhetének. A' szükséges előmunkálatok meg-
kiszítésére tehát, a' nemzeti gyűlés berekesztésével ü-
lésit megkezdendő biztosság neveztetett ki. Nevezetesb
pontok, mikre ezek figyelme kiterjedni fog következők:
a) A' kir. földön lakó oláhoknak mult országgyűlés al-
kalmával püspököik által a' KK. és RR. elibe terjesztett
séreleimre adandó felelet elkészítése. b) Meggyes-
szék képviselői által, az anyagi érdekek, földmivelés,
műipar, kereskedés emelése felől benyújtott terv vizs-
gálata. c) Vizont Megyesszéknek közkezelési költsége-
ket 's az országgyűlés folyama alatt szőnyegre került
adórendszer szabályozását illető javaslata. d) A' szebe-
ni község azon indítványa, miszerint a' kinevezett or-
szágos biztosságok körébe tartozó minden tárgy, vá-
lasztmányilag előleges megvitatás alá vétessék,
hogy az országos rendszeres biztosságokban munkál-
kodó szász tagok szükséges adatokkal és anyaggal ide-
jén láttassanak el.

Kassai gyapjувásár. Ez évi sz. lászlói gyap-
juvásárt vevők szép számmal látogaták meg, a' jól 's
rendesen kimosott gyapjunak jó kelete volt, 's néhány
ftal drágábban kelt mint tavaly, a' kevesebb jó mosatú's egy
nyiretű gyapjunak is később elég vevője találkozott és
lassankint a' tulajdonos költségit és szorgalmat kívánta-
tőlag jutalmazó áron adatott el; átaljában a' két nyiretű
gyapjunak jó ára és sebes kelete volt 's így nálunk tetleg
megczáfoltatott némelly magukat csalhatatlannak vé-
lők azon időelötti eléggé szerénytelen és alkalmasint
önérdekel párosult jeremiádok, miszerint ez évi gyap-
juárnak a' tavalyihoz képest jókora csökkenését dictato-
ri hangon jövendőlgetni méltóztattak.

Spanyolország.

(Madridi nyilatkozvány a' francia kormány ellen. Véle-
mény L. Fulöpörl. Táborozási hírek.) Madrid hadi álla-
potba helyeztetett a' hatóság által, melly alkudozni is
készül már a' zendülők sergeivel, ha Espartero még so-
káig késik, 's legközelebb nyilatkozványt intéze a' spa-
nyol nemzethez a' francia kormány ellen, többi közt
ezeket mondván: „Franciaország dicsőségünk 's bold-
dagságunk ez ellensége, Franciaország, melly nyilt
parlamentben merészlé megemliteni azon jogot, mit
XIV-ik Lajostól vélt örökölni birni, 's mellynél fogvást
gyalázatos gyámságot törekszik föltűnk gyakorlani,
Franciaország, vagyis helyesebben mondva, a' fran-
czia kormány rettegve hallá a' szabadság fölkiáltását,
melly 1840. szeptemberben 10 lépésnyire Iső Ferencz
hajdani börtönétől emelkedék, 's megvesztegetés ara-
nyát hintegeti most a' hűség klasszikai földén, és oda dol-
gozik, hogy szabadságunk fáját gyökerestül kiirthassa.
Lajos Fulöp egyik fiát szándékozik a' francia kormány
szent Ferdinand trónjára ültetni, 's azért tántori-
tá el sergeink egy részét. Térjetekek hát maga-
tokhoz spanyolok 's gondoljátok meg, — hogy
számotokra a' valódi üdv csak azon zászlók alatt
létezik, mellyek Madrid, Saragossa és Cadiz falain lo-
bognak. Az 1837. kialkotvány, Izabella királysága 's
alkotványszerű kormányzósága Esparteronak ezek a-
zon elvek, miknek ótalmazására megesküvénk, 's ez es-
küt, ha szükség parancsolja, vérünkkel pecsétlendjük
meg. Egység tehát, honfitársak, mert csak ez által
tarthatjuk meg függetlenségünket Franciaország ellen-
ében.“ A' ministeri Espectador még határozottabban
nyilatkozik, mondván: „Lajos Fulöp leveté álarczát, 's
egész világ láthatja már, hogy hová czéloz politikája.
Nem használván diplomatikai fondorkodása, polgárhá-
boru által törekszik egyik fiát spanyol trónra juttatni. —
Ezen uralk., ki mindegyik fiának trónt szeretne kiküzde-
ni, még Franciaország hasznát is alárendeli saját ter-
veinek. Ő Franciaországot rabigába akarja görbeszte-
ni, 's azt hiszi, hogy e' mütélt Spanyolországban kell
megkezdnie. Spanyolország zsarnoki önkény alá jutand
ha Lajos Fulöp ármányit legyőzni nem bírja. Te pedig,
francziák királya, gondold meg, hogy unokád van, ki
halá'od után könnyen elvesztheti a' trónt, 's ak-
kor még sirodiban is hallani fogod Spanyolország e' szó-

zatát: „Bánásmódot temet el családodat, Franciaországot pedig polgárháborúba bonyolítja, melyet Spanyolországban lánggra gyújtottál. Ime, ez a te munkád. Egyébiránt még é l e t e d b e n is elérhet a' b a j, 's adja isten, hogy ne sulyosuljon rád az ég átka, azon méltatlan üldözéset, melyet Spanyolországgal öveztetél!” — Beszölik, hogy Espartero egészen elveszté már reményét, 's angol hadihajóra készül menekülni. Castilia 's Valencia tartományokból az összes zendülési hadsereg Madrid felé kezd vonulni 's a' főváros mulhatatlanul veszve van, ha Espartero meg nem előzi őket. — Van Halen Cordovába érkezett, 's a' zendülési juntát 500 fegyverrel együtt elfogá. A' junta púntztárában 40 ezer piasterrel hű a' kormányhoz. — Seoane jul. 7én Saragossába érkezett, hol ünnepekkel tisztelte őt meg a' lakosság. —

(Espartero Havannába készül menekülni. Madrid óthalmazza magát a' zendülők ellen Harcztéri hírek.) Némely magánylevelek azon hirt terjeszték, hogy Van Ha'en Esparterotul elpártolt, ez azonban alaptalan, mert július 11kén még találkozott vele Van Halen, miután Sevilla nem akará előtte kapuit megnyitni. Espartero, mihelyt megtudá, hogy Narvaez egyenesen Madrid felé siet, azonnal elhagyá albacetei állomását, és megelőzésére törekvék. Sergej azonban már 6 ezerre olvadtak, míg Narvaez kétszer annyit vezérel, kiket mindaddig olly pontosan fizetett, hogy hűségökben tökéletesen bizhatik. Concha Malagában rendezí hadseregét 's Espartero előtt a' Cadizba vezető utat elzární készül. Espartero jul. 11kén már egész gyalog seregét elhagyá 's csak 800 lovassal folytatja postakocsin utját, melly valóságos futáshoz hasonlít. Franciaország és Anglia consulai hajót ajánlottak neki, de ő oda nyilatkozott, hogy szegénysége miatt Európában nem élhetne 's azért Havannában szándékozik életét mint egyszerű polgár befejezni, ha csakugyan szökésre kényszerítné őt a' zendülés. Leginkább a' híres Luchana ezred elpártolása rendíté őt meg, melly nevét viselő 's mellyet ő mindenkor különös kegyellessel tüntetett ki. Hitvesét a' francia és angol consuloz pártfogására bizta. — Ez alatt Madrid ostromhoz készül. Mendizabal pénzt osztott ki a' nemzetörség közt, melly mintegy 10 ezer fegyveresből áll 's kihirdeté, hogy Espartero és Zurbano hatalmas hadsereggel közelitnek a' főváros felszabadítására. E' kettős buzdítás következtében jul. 14én álgyulnővésekkel fogadá a' madridi lakosság Aspiroz táborzemeit, kik egészen a' főváros falaihoz közelittek. Narvaez azonban 12 ezer emberrel szaporitandja 15kén Aspiroz 5 ezerét, Espartero és Zurbano pe-

dig legjobb esetben is csak 18kán érkezhettek Madridba 's igen valószínű, hogy a' város átadatásának híret minden pillanatban várhatni. Valamennyi hírlap 's magánylevél megegyezik azon állításban, hogy Esparteronak mulhatatlanul veszni kell, csak az még a' kérdés, hogy harcztéren akarja é életét kockáztatni, v. pedig szökésivel vetend véget a' polgárháborúnak, melly ez ő eltávozta után alkalmasint végkép meg fog szűnni. — Mayorca július 14kén szinte fölzendült. — Madrid elfoglalása esetében a' ministerek, a' nemzetörség ótalma alatt, Cadizba szándékoznak a' királynét vinni; Narvaez és Aspiroz egyesült ereje azonban alkalmasint meg fogja e' szándékat hiusítani. — A' barcelonai ideigl. kormány parancsinak valamennyi zendületi junta hódol. — A' francia követ elégtételt sürget azon fölszólítás miatt, mellyet a' kormány Franciaország politikája ellen intézett. —

Törökország.

(A' czár újabb irata a' szultánhoz. Szyriai ügyek. Perzsiái egyezkedés.) Butenieff jun. 29én az orosz czár újabb iratát nyújtá át személyesen a' szultánnak. Benne a' czár teljes megelégtülését nyilvánílja a' porta magaviseletiránt. E' megelégtülés azonban csak az ultimatum elfogadatlására vonatkozik, mert a' fejdelemválasztás híre akkor még nem járta meg Pétervárt; a' választás iránt másképp vélelszik a' hatalmas czár, 's miként tudja van, önkénye szerint rendelkezik is. Butenieff jul. 10én hagyá el Konstantinápolyt, Titoff pedig 's az új reisefendi Rifaat pasa jul. 1én érkeztek oda. — Szyriai hírek szerint azon párt, melly a' régi alkotvány visszaállítását 's Besir emir családjából fejdelemnevezést sürget, napról napra szaporodik 's mindinkább fenyegeti a' kaimakánokat. Murad bey, a' maroniták ügyvivője Konstantinápolyban, olly kérelmet készül a' portához benyújtani, miszerint Emin a' hegység egyedüli emirjévé neveztessek ki, minthogy csak ez képes a' sokat izgott hegylakók követelésit kielégíteni. — A' persiávali egyezkedés iránt Enveri eferdi megkapta a' kért tágabb utasítást, 's mind ez, mind a' persa meghatalmazott oda utasított, hogy kétséges esetekben az orosz és angol biztosakhoz forduljanak. — Butenieff köszönetet intézett a' portához azon ünneplés megtiszteltetésért, mellyel ott Albrecht porosz k. hg. 's a' czár sógora fogadtatott.

Oroszország.

(Családi ünnepély. Szigoru ukáz a' porosz alattvalók ellen.) Pétervári tudósítás szerint a' czárné

névnapi ünnepélyére rendkívüli pompával készültek a' felsőbb körök, mert Czarszkojeszeloban (Czárfalván) kettős családi ünnepély vala megünnelendő. A' czárné névnappján ugyanis kellett eljegyeztetnie a' czár 3ik húgának Alexandrinaká' meklenburg-schwerini uralkodó hggel, ki a' czári házhöz különben is közel rokonságban van. Alexandra jun. 24én 1825, a' hg. pedig febr. 28án 1823ban született. — Az orosz határszélről írják, miszerint az orosz és orosz-lengyel határörséghez legközelebb olly czári ukáz érkezett, mellyelfogva mindazon porosz alattvaló, kik az orosz vagy orosz-lengyel határt utlevél nélkül lépik át, ha katonák, Oroszország belsejében levő némely várerősségbe, ha pedig polgári állapotuk, Sziberiába fognak hurcoltatni. —

Külföldi elegyhír.

Madrid. A' főváros folyvást csendes, Izabella királyné naponkint folytatja sétakocsizását, néhány lovas nemzetör kíséretében. —

Barcelona. Az ideigl. kormány nyomába jutott azou eselnek, melly szerint Espartero parancsából párhivei több helyen támogaták a' zendülést, csak hogy hivatalban maradhassanak, 's kedvező pillanatban uroknak kapukat tárhassanak. A' főjunta e' gyanus embereket hivatalaiktól azonnal elmozdítatá. —

Saragossa. Van Halen 6 ezer gyalogsággal, 's ezer lovassal siet Madrid óthalmazására. Seoane és Zurbano 17 zászlóaljval vannak utban e' főváros felé 's így a' zendülés sikere némileg még most is bizonytalan.

London. Az alsóházban folyvást Irland fölött vitáznak; a' toryk azonban olly macacsoz, hogy kedvező eredményt semmi esetre nem várhatni.

Paris. A' köl ségvetés már a' pairkamrán is keresztül ment — Henrik napját jul. 15dikén fényes lakomákkal ünneplék a' legitimisták. —

Turin. Híre jár, hogy Izabella királynét olasz Bourbon nyerendi nőül, 's hogy e' választásban Lajos Fülöp is megegyezett. —

Bukarest. Bibesko ellen elégtelenség kezd uralkodni, mivel népszerűtlen tisztviselőket nevez ki. E' bánásmódját leginkább a' moszka ügyviselő befolyásának tulajdoníthatni. —

Aachen. A' porosz király parancsa következtében az országgyűlésről hazatérő követeket sem fáklyás zenével, sem lakomával nem szabad megtisztelni. —

ÉRTESÍTŐ.

Gőzhajók járása.



indul: **Pestről Pozsonyba 's Bécsbe** mindennap egy gőzös regg. 8 órakor 's minden szerdán és vasárnap reggel egy rakhajó. — **Bécsből Pozsonyba 's Pestre** szinte mindennap egy gőzös délutáni 2 órakor, ezenkívül minden vasárnap és csütörtökön egy rakhajó. — **Pestről Zimony 's Orsova** felé majus elejétől october végeig, hajnalokor hetenkint kétszer (vasárnap és csütörtökön) **Ujvidék** felé minden kedden, **Mohács és Eszék** felé minden pénteken egy utasi gőzös; végre **Zimony és Drenkova** felé minden vasárnap és csütörtökön, az alduháza mindenkor regg. 4 órakor. E' fölött **Pozsony és Bécs** közt mindennap megfordul **Bécs** nevű gőzös. Érkezik: **Pestről Bécsbe** 's viszont mindennap; **Orsova és Zimonyból Pestre** minden vasárnap és csütörtökön.

Haszonbérleti árverés

Tek. Pest megyében nem messze Pesttől Pestől fekvő 's a' fels. cs. kir. családjószág rászkevi urad. tartozó 's gazdasági épületekkel ellátott 2580 holdból álló Szunyogi pusztaf. 1813. é. sz. Mihály napj kezdve 6 egymástáni eszt. f. évi aug. hó 24én a' promontoriumi fötiszti hiv. regg. órákban tartandó nyilvános árverés útján, felsőbb helybenhagyás fentartása mellett haszonbérbe kiadandó. A' bérleti szándékozóz szükséges bánatpénzzel ellátva a' fenn kitett időre 's helyre hivatalosak, a' holis a' bérleti feltételek előképen megtekinthetők. **Kelt Promontóriban Julius hó 20-dikán 1843 1-3.**

Haszonbérleti árverés.

Tek. Pest megyében nem messze Pesttől fekvő 's a' fels. cs. királyi családjószág rászkevi urad. tartozó 's gazdasági épületekkel ellátott circa 1939 holdból álló kis adacsi, 10,293 holdb. álló alsó adacsi, 4059 holdb. álló közép adacsi, pusztarész 1841k. év apr. 24. kezdve 6 egymástáni eszt. f. évi aug. hó 24. a' promontoriumi fötiszti hiv. regg. órákban tartandó nyilvános árverés útján, felsőbb helybenhagyás fentartása mellett, haszonbérbe kiadandó. A' bérleti szándékozóz szükséges bánatpénzzel ellátva a' fenn kitett időre 's helyre hivatalosak, a' holis a' bérleti feltételek előképen megtekinthetők. **Kelt Promontóriban Julius hó 20án 1843 1-3.**

Sz. kir. Debreczen városa részéről közhírré tétetik: hogy azon városi közöns. épület, melly több év előtt játékszínül

szolgált 's melly Czeglédutca szegletén levén homlokzatával a' piacra, egyik oldalával pedig az új városbázra néz,

felsőbb helybenhagyással f. évi aug. 11én a' városgazdái hivatalszobájában tartandó nyilvános árverés útján a' föbbiez ígérőnek örök áron el fog adatni. 1-3

Hirdetés.

A' nm. m. kir. udv. kamra tendeletéből az ő budai és visegrádi koronauralmak részéről közhírré tétetik, hogy az utadalmi pinczekben f. évi augusztus 1én 's következő napjain tavalyi termésből, egyszersmind fejt és vörös ó borok, hordó nélkül 's árverés útján fognak eladatni azonnali készpénzfizetés mellett és pedig O-Budán f. évi aug. 1jén, Buda-Orsön 2án, Zsámbékon pedig, aug. 3án, Tahí és Bogdányban aug. 4én, és Visegrádon aug. 5én; hova a' venni szándékozóz ezennel hivatalosak. 1-2.

Hirdetés.

A' nm. m. kir. udv. kincstár tanácsa kegyes rendelkezésénél fogva a' k. koronai és szabados tiszánimenni kerület tanácsa részéről közhírré tétetik; hogy a' most érintett kerületben keblezett Mohol és Petrovoszello helységben, ugy szinte az ő becei külső köreimában vagy is csárdában a' bor és pályinkamnéresi. — O-Bécs, Ada és Szentá mezővárosok országos vásárainkban pedig a' helypénzeszedési — továbbá O-Bécs és O-Kanizsa mezővárosokban, ugy szinte Földvár és Petrovoszello helységeiben a' husvágási, — annakutána Ada, Szentá és O-Kanizsa nyosokban, valamint is sz. Tanás, Turia, Földvár, Petrovoszello, Mohol és Mártonos helységeiben a' kozarai, vagy is ősi hónapokban üri, juh és bárányhúsvágási, — és az egész kerületben a' na-

dátufogási jogok — végre ó becei határban gyakorlandó tiszai halászat f. e. aug. 16án O-Bécs mezővárosban a' ker. tan. épületben regg. órákban tartandó nyilvános árverés útján — jelesen az utóbb érintett tiszai halászatf. jog 2, a' többi elősorolt haszonvételek pedig 3 egymástáni f. évi november 1ső napjától elejét veendő évre haszonbérbe adatni fognak; mire nézve mindazok, kik abbéli haszonvételek iránti árverésekhez hozzájárulni kívánnak, kötelesek leendőnek, árverés alkalmával vagyonaik állapotját hiteles oklevelekkel beuutatni, és a' kibérendő haszonvételekhez arányzott bánatpénzt letenni — a' többi szerződési föltételek a' kerületi jegyzői hivatalnál még az árverés előtt akármikor megtudhatók. 1-3.

Lakási jelentés.

Alulírtnak szállása és foglalatossági helye a' schematismusokban és kalendáriumokban hibásan levén nyomtatva, történelhető tévedés elhárítására, hírül adatik: hogy **Bécsben, Landstrasse nevű külsővárosban, Waaggasse utcában 514. szám alatt, az első udvarban, első lépcsőn, a harmadik emeletben legyen.** Légrády Imre, hites ügyvéd a' főmélt. m. k. udv. kancell. hites udv. agens, és t. ns Bihar várme-gyének thirája. 1-3.

3-3 A' soprony-vasi szederegyletnek másod felévi közgyűlése, 1843ki július 31kén fog megtartatni. Chernel Lajos a' soprony-vasi szederegylet jegyzője.